

II. FILOLOGIE

UNUL DIN IZVOARELE NEOGRECEȘTI ALE „CAZANIEI” MITROPOLITULUI VARLAAM (1643): „COMOARA” LUI DAMASCHIN STUDITUL

PANDELE OLTEANU

Identificarea și cercetarea filologică a izvoarelor, originalelor și versiunilor vechilor opere omiletico-parenetice și a cărților populare scrise în limba română este complexă și dificilă. Uneori autorul nu e indicat sau opera e pusă pe seama altuia¹. De aceea, dincolo de hazardul care favorizează uneori pe cercetător, acesta trebuie să cunoască în mod necesar și cât mai adânc conținutul operelor respective, *paleografia, limba, miniatura* textelor vechi, *particularitățile lor lingvistice* și mai ales *stilul* diferiților autori. Trebuie să țină seama de întreaga epocă, de ideologia ei, de diferitele școli și curente, de întreaga istorie culturală cel puțin a românilor, a grecilor și a popoarelor vecine. Se înțelege că o astfel de cercetare nu poate fi decît monografică, de ani îndelungați. Să ne înfrîngem dorința unui succes grabnic și zgomotos, obținut prin lucrări de generalități și compilații, care rămîn, din păcate, și astăzi spectaculare.

Prin cercetarea filologică migăloasă, prin experiență îndelungată se ajunge la o adevărată metodă și tehnică de cercetare, la stabilirea de principii și criterii începînd cu cel comparativ, al identității estetice² și de conținut³. Acestea ar trebui încheiate într-un compendiu al metodei de cercetare a literaturii române vechi, atît de neglijată după epoca luminoasă a lui B. P. Hasdeu, Nicolae Iorga, Sextil Pușcariu, N. Drăganu, Nicolae Cartoian etc. Domeniul acestei literaturi e vast și variat. De aceea nici harnicii cercetători de mai înainte nu s-au ocupat sistematic de genul omiletico-parenetic. Între timp s-au descoperit manuscrise necunoscute, care așteaptă să fie editate și studiate.

¹ P. Olteanu, *Contribuții la studiul literaturii omiletice în vechile literaturi bulgară și română*, în „Romanoslavica”, XIV, 1967, p. 305—358.

² Al. Dima, *Controverse și perspective în literatura comparată*, în „Studii de literatură comparată”, București, 1968, p. 15, și I. C. Chițimia, *Comparatismul și perspectivele lui în studiul cărților populare*, în „Studii de literatură comparată”, București, 1968, p. 113—120.

³ P. Olteanu, *Criterii stilistice în studiul comparat al vechii literaturi omiletico-parenetice*, în „Studii de literatură comparată și sociologie”, București, 1970.

P. Olteanu, *Metoda filologiei comparate în cercetarea izvoarelor și originalului neogrec al operei Leastvița, tradusă de Mitropolitul Varlaam, Craiova, 1970*, în volumul omagial „Mitropolitul Firmilian”